

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) ข้อมูลที่ใช้ศึกษาได้มาจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ของประเทศไทย และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ค.ศ. 1976 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ค.ศ. 1980 ของสหรัฐอเมริกา เฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ตำรากฎหมาย ตำราคอมพิวเตอร์ พจนานุกรม ศัพท์กฎหมายและคอมพิวเตอร์ เอกสารเผยแพร่ลิขสิทธิ์ บทความในวารสาร-นิตยสาร คำพิพากษาคดีละเมิดลิขสิทธิ์ของประเทศไทย และสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน วิทยานิพนธ์และบทวิจัยในประเทศ ข้อคิดเห็นของบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิเช่น นักกฎหมาย นักวิชาการ เป็นต้น ข้อมูลสารสนเทศในระบบอินเทอร์เน็ตสืบค้นเรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้ legal, copyright, fair use, educator ข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาจากฐานข้อมูลของห้องสมุดต่าง ๆ (library databases), CONTU guidelines, copyright office, house report, national technical information service (NTIS), report of the register of copyright on library reproductions of copyright works ฯ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเข้าร่วมการสัมมนาเรื่อง "การใช้และการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537" จัดโดยสมาคมคอมพิวเตอร์แห่งประเทศไทยและ "พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์" จัดโดยสถาบันคอมพิวเตอร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเข้ารับการอบรมเรื่อง "PC Hardware" จัดโดย บริษัทอเมริกันเคด้าคอม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการรวบรวมขึ้นโดยวิธีการพรรณนาและวิเคราะห์ (description and analytical method) เพื่อศึกษาถึงสิ่งที่ได้รับความคุ้มครองในฐานะงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสิ่งที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย, องค์ประกอบของงานสร้างสรรค์ที่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์, สิทธิของนักการศึกษาในฐานะผู้สร้างสรรค์ (ธรรมสิทธิ) และเจ้าของลิขสิทธิ์, การใช้ลิขสิทธิ์ในพฤติการณ์พิเศษ สำหรับในส่วนของการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยนำเอาคำพิพากษาของสหรัฐอเมริกามาเป็นแนวทางในการพิจารณา

คำพิพากษาคดีละเมิดลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกาได้กลายมาเป็นประเด็นปัญหาแก่ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ที่บัญญัติกฎหมายภายในประเทศให้ควบคุม-ครองแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ และมีเนื้อหาของบทบัญญัติอันเป็นสาระสำคัญของกฎหมายคล้ายคลึงกัน เพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกันในการบังคับใช้ในโลกการค้าเสรี แต่มาตรฐานของการให้ควบคุมครองแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาสูญเสียโอกาสในการรับเอาวิทยาการความรู้จากต่างชาติมาพัฒนาทรัพยากรบุคคล และความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ความเหมาะสมจึงขึ้นอยู่กับการปรับใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ของประเทศไทยให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษาผู้วิจัยต้องการศึกษาเปรียบเทียบข้อยกเว้น (exemption) การละเมิดลิขสิทธิ์ของประเทศไทย กับการใช้โดยชอบธรรม (fair use) ของสหรัฐอเมริกา โดยนำเอาคำพิพากษาคดีละเมิดลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกามาวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์และเหตุผลที่ศาลใช้ในการพิจารณาคดี เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับประเทศไทยสามารถปรับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ให้บังเกิดความชอบธรรมอย่างยิ่งต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีในระบบการศึกษา

เนื่องจากว่า ผลที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา เฉพาะกรณีการใช้โดยชอบธรรมของผู้วิจัยเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัว ผู้วิจัยจึงต้องสร้างเครื่องมือ คือ แบบประเมินการเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นทางการตอบแบบประเมิน เพื่อรับรองผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบของผู้วิจัย โดยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้เข้าร่วมงาน

ผู้วิจัยทำการเลือกผู้เข้าร่วมงานแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 9 ท่าน จำแนกเป็นผู้เข้าร่วมงานด้านกฎหมาย 5 ท่าน และผู้เข้าร่วมงานด้านคอมพิวเตอร์ 4 ท่าน นำรายนามของผู้เข้าร่วมงานมาขอหนังสือแต่งตั้ง เพื่อเชิญเป็นผู้เข้าร่วมงานอย่างเป็นทางการจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบประเมินการเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 2 ที่ต้องการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา จำนวน 9 ข้อ เป็นคำถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบข้อบกพร่อง แล้วนำกลับมาแก้ไขปรับปรุงใหม่ ก่อนส่งไปให้ผู้เข้าร่วมงานตอบ

แบบประเมินที่ส่งให้แก่ผู้เข้าร่วมงานประกอบด้วย

1. หนังสือเชิญเพื่อขอความร่วมมือตอบแบบประเมินอย่างเป็นทางการ
2. หนังสืออธิบายวิธีการตอบแบบประเมิน
3. แบบประเมินการเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่มีคำถามจำนวน 9 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการส่งและรับคืนแบบประเมิน ผู้วิจัยนำส่ง 2 วิธี คือ

1. ส่งและรับคืนด้วยตนเอง และ
2. ส่งและส่งกลับทางไปรษณีย์

ผู้วิจัยได้รับแบบประเมินกลับคืนมาครบทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบประเมินการเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์จำนวน 9 ข้อ คำถามแต่ละข้อเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยแยกคำตอบออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. คำถามแบบเลือกตอบ มี 2 คำตอบ คือ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย สำหรับคำตอบเห็นด้วยได้ 1 คะแนน และคำตอบไม่เห็นด้วยได้ 0 คะแนน
2. คำถามแบบปลายเปิด เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ภายหลังจากที่เลือกคำตอบแบบเลือกตอบแล้ว ผู้วิจัยสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกรณีที่มีความเห็นขัดแย้งกับผู้วิจัยมาอธิบายประกอบในส่วนของการอภิปรายผล ในบทที่ 5

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำผลรวมของคะแนนแต่ละข้อจากคำถามแบบเลือกตอบ มาหาค่าดัชนีวัดความเชื่อมั่นของผู้เชี่ยวชาญ (Index Consistency : IC)

$$\text{แทนค่าสูตรได้ดังนี้ } IC = \frac{\sum R}{N}$$

IC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำตอบของผู้เชี่ยวชาญกับผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัย

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535, 124) ได้กำหนดค่าดัชนี IC ที่คำนวณได้ว่า ถ้ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 คำตอบของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบของผู้วิจัย แต่ถ้าน้อยกว่า 0.5 ถือว่าไม่สอดคล้อง